

AASTA 2018 TEGIJAD LOODUSES

Aasta lind on metsis. Metsis ehk mõtus (*Tetrao urogallus*) on Euroopa suurim kanaline. Tema põhiliseks elupaigaks on vanad männikud. Peamiselt musta sulestikuga metsisekukk kaalub 4–5 kg, metsisekana on märksa väiksem, 1,5–2 kg. Metsise isaslindude sulestik on läikivmust ning neil on suur saba, mis mängu ajal lehvikuna laiuliüakse. Emaslinnu sulestik on ookrikirju, rinnal on suurem roostepunane laik. Metsis kuulub looduskaitsealuste liikide II kategooriasse. Lisainfo: [Eesti Ornitoloogiaühing](#)

Foto: Mati Kose <http://linnud.loodus.ee/metsis>

Foto: Martin Olsson/Wikimedia Commons

Aasta puu on laukapuu (*Prunus spinosa*). See teravate asteldega pöösas, II kaitsekategooriasse kuuluv luuviljaline, on looduslikult levinud Lääne-Saaremaal. Rohkete juurevõsude tõttu moodustab laukapuu tihedaid looduslikke tihnikuid. Teda on kasutatud ploomi pookealusena ning kaunite õite ja siniste viljade tõttu ilupöösana, seetõttu on metsistunud laukapuu leiukohti teada ka Eesti mandriosast. Lisainfo: www.loodusajakiri.ee

Aasta loom on ilves. Ilves (*Lynx lynx*) on meie metsade ainuke kaslane. Kõrgete jalgade ja ümara peaga ilvese kõrvade otsas on musta otsaga karvatutid, tihe karvastik moodustab näol omapärase helehalli põskhabeme. Värvus võib varieeruda punakaspruunist helehallini, peal tumedad tähnid. Käppadel on sissetõmmatavad küünised. Ilves on suur loom, kaalub kuni 25 kilo. Nad eelistavad elada okasmetsapadrikutes aga ka tiheda risuga segametsades. Ilves on väga varjatud eluviisiga, liigub peamiselt videvikus ja öösel. Lihatoidulised ilvesed söövad kõike, mis liigub ja millest jõud üle käib. Erinevalt hundist peab ilves vaid varitsusjahti. Lisainfo: www.looduskalender.ee

Foto: Peeter Karask

Foto: Külli Kalamees

Aasta seen on tuletael. Tuletael (*Fomes fomentarius*) kuulub torikseente hulka. Tuletaelad on mitmeaastased, täiskasvanult kabjakujulise viljakehaga seened. Viljakehad kasvavad põhiliselt kaskedel. Pealispind on kaetud koorikuga, mis vanematel seentel on tuhkhall, viimaste aastate juurdekasvud nahkpruunid, seene alapinnal on torukesed. Tuletael on puidulagundaja ja põhjustab puudel valgemädanikku. Varasematel aegadel kasutati tuletaela tule süütamiseks, millest pärineb ka tema nimi. Lisainfo: [Eesti mükoloogiaühing](#)

Aasta sammal on harilik laanik (*Hylocomium splendens*). See samblaliik on Eestis väga tavaline, kasvades nii kuivades männikutes kui soostuvates kuusikutes, rabades mätastel ja klibustel loopealsetel. See on sammal, mis on kergesti äratuntav oma „korruseid“ kasvatava võsu poolest. Igal aastal kasvab juurde vaid üks „korrus“, seega saab „korruste“ järgi määrata sammaltaime vanust. Lisainfo: [Eesti samblasõbrad](#)

Foto: Kai Vellak

Foto: Rainar Kurbel/orhidee.ee

Aasta orhidee on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*). See on Eesti ja Euroopa kõige suuremate õitega orhideeliik. Kollaste susjate huulte ja pruunide "paeltega" õisi tunneb enamik loodusesõpru. Kuldking on Eestis põhiliselt puisniitude ja metsade (loo-, laane- ja salumetsade) asukas, kasvades poolvarjulistes paikades, kus on parajalt niiske ning pöösad ja suured rohttaimed liialt ei varjuta. Ehkki kuldkinga leidub hajusalt üle Eesti, on suurimad populatsioonid Lääne-Eestis ja läänesaartel ning Järva- ja Jõgevamaal, kus üheskoos võib kasvada tuhandeid kuldkingi. Lisainfo: [Eesti Orhideekaitse Klubi](#)

Aasta muld on näivleetunud muld. Näivleetunud ehk kahkjad mullad on ühed Lõuna-Eesti viljakaimad, millel levivad peamiselt võimsate kuuskedega segametsad. See on põllumehe parim muld Liivimaal, millel saab kasvatada enamik mulla suhtes nõudlikke kultuure, nagu teraviljad, kartul ja raps. Näivleetunud muld on kujunenud punakaspruunil karbonaadi vaesel liivsavimoreenil. Sellele on iseloomulik tüse huumushorisont ja kahekihiline lähtekivim – all raskema ja ülal kergema lõimisega. Näivleetunud mullad moodustavad umbes 10% Eesti maafondist, põllumajandusmaal on neid üle 20%. Lisainfo: [Eesti Mullateaduse Selts](#)

Foto: Endla Reintam

Foto: fesoja/Wikimedia Commons

Aasta liblikas on pääsusaba. Eesti rahvusliblikaks valitud pääsusaba (*Papilio machaon*) on üks Eesti suuremaid liblikaid, tiibade siruulatusega 65–85 mm. Ta kuulub ratsuliblikaliste sugukonda. Euroopas on pääsusaba levinud Vahemerest kuni Skandinaaviani, Eestis on lääne pool sagedasem. Emasliblikas muneb munad sarikalistele, millel röövikud hiljem toituvad. Nii satuvad röövikud vahel ka peenramaale tilli või porgandit sööma. Pääsusabade röövikud on erksalt värvunud. Häda korral kasutab röövik heidutust ja sopistab pea tagant välja oranžikad jätked. Lisainfo: [Eesti Lepidopterooloogide Selts](#)